

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 37.018(043.2)

PEREU TATIANA

**FUNDAMENTE PEDAGOGICE ALE FORMĂRII
EFICIENȚEI PERSONALE LA MEMBRII ADULȚI
AI FAMILIEI**

531.01 – Teoria generală a educației

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

CHIȘINĂU, 2020

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe ale Educației
Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău

Componenta Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

- 1. Patrașcu Dumitru**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” – **președintele comisiei**
- 2. Cuznețov Larisa**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” – **conducător de doctorat**
- 3. Platon Carolina**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova – **referent oficial**
- 4. Goraș - Postica Viorica**, doctor habilitat în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova – **referent oficial**
- 5. Andrițchi Viorica**, doctor habilitat în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol – **referent oficial**

Susținerea va avea loc pe **30 noiembrie 2020, la ora 14.00** în cadrul Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă din Chișinău, blocul de studii nr. 2, Sala Senatului, str. I. Creangă 1, MD-2069.

Rezumatul lucrării și teza de doctorat pot fi consultate la pagina web a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md)

Rezumatul a fost expediat la 27 octombrie 2020.

Autor:

Pereu Tatiana

Conducător științific:

Cuznețov Larisa, doctor habilitat în pedagogie,
profesor universitar

Președintele Comisiei:

Patrașcu Dumitru, doctor habilitat în pedagogie,
profesor universitar

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate.

Familia are un rol strategic și tactic, instrumental în maturizarea psihosocială a copilului, în conturarea concepției lui despre lume și despre sine. Influența exercitată de părinți asupra copilului este benefică dacă ei sunt competenți și eficienți în managementul familial și educația copiilor. Conceptul de *eficiență personală* stă la baza *Teoriei învățării sociale*, elaborate de Albert Bandura. Conform acestei teorii, învățarea și experiența socială sunt factori decisivi în dezvoltarea personalității [3]. Reprezentările persoanei despre sine însăși (corp, rațiune, aptitudini, trăsături de caracter etc.), atitudinea subiectivă a persoanei față de sine, acțiunile și reacțiile pe care individul le consideră ca fiind exprimarea personalității sale, conform viziunii cercetătorului, formează *conceptul de sine*, care este esențial în evaluarea situațiilor existențiale și adoptarea comportamentului eficient. Sentimentul propriei eficiențe poate fi definit ca o anticipare a rezultatelor pozitive în acțiunile întreprinse grație cunoștințelor și abilităților. Reflecția persoanelor cu privire la aptitudini, abilități, efort, motivație despre analiza performanțelor ține de eficiența personală [Ibidem]. Din perspectiva pedagogiei, autoeficiența presupune realizarea cu succes a unei activități care depinde, în mare parte, de anumite resurse pedagogice, inclusiv de factorii sociali. Existența umană este determinată de unitatea și interacțiunea factorilor biologici, educativi și sociali, ultimii având un rol fundamental. Teoriile psihologice și cele sociologice [17; 26; 44 etc.] abordează omul în contextul societății, familia fiind elementul de bază al acesteia și cel primordial în formarea și dezvoltarea personalității. Atât cercetătorii din domeniul pedagogiei [2; 7; 8; 9 etc.], cât și cei din domeniul antropologiei [14; 24 etc.] afirmă că familia este nucleul societății, iar sistemul de valori al familiei influențează în mod decisiv individul, stimulând sau distorsionând dezvoltarea lui. Anume această instituție determină și ghidează toate eforturile omului, oferă sens, decide, proiectează și viitorul lui. Familia le oferă copiilor experiențe valoroase ce le influențează perceperea și formarea eficienței personale. Cu părere de rău, comportamentul părinților, evenimentele din cadrul familiei au adesea un caracter nefast și traumatizant. Aspectul vizat ne-a determinat să abordăm în cercetarea noastră problema eficienței personale a adulților în cadrul familiei.

Cercetarea a fost impulsionată și de conștientizarea faptului că mutațiile sociale, economice și culturale au generat un șir de transformări ale familiei atât pozitive (democratizarea relațiilor familiale), cât și negative (plecarea adulților la muncă peste hotare, scăderea natalității, abandonul copiilor, creșterea ratei divorțurilor, a familiilor dezintegrate etc.), care generează numeroase dificultăți legate de eficiența personală a membrilor familiei, a părinților. Evident că eficiența personală a adulților în funcțiile sale de soți și de părinți este strâns legată de cultura generală, inteligența, competența, eficiența personală a acestora.

Efectele nocive mai sunt provocate de multe emisiuni TV de prost gust, care devalorizează iubirea, plasând accentul pe mercantilism, sex etc.; de lipsa competenței de selectare adecvată a informației, de criza morală, ceea ce nu contribuie la ancorarea tinerei generații în valorile durabile ale umanității. În acest context, menționăm rolul decisiv al mediului familial sănătos și al practicilor educative, axate pe formarea eficienței personale a individului. Părinții sunt și au fost mereu învinuiți de pedagogi și chiar de către copiii lor pentru greșelile comise în educația familială și daunele aduse și societății de acțiunile nefaste, imorale ale copiilor. Conduitele deviante, dependența de alcool, droguri, jocuri de noroc etc. sau dezvoltarea unei atitudini nihiliste sunt puse pe seama incompetenței parentale. Deseori pedagogii, managerii școlari și alte autorități de niveluri diferite acuză părinții pentru carențele în educație și creșterea tinerei generații. Cu siguranță că de familie depinde mult, însă este necesar ca aceasta să fie susținută de stat, să fie gândite, elaborate și valorificate sistematic politici speciale de educație și instruire a familiilor la general și a părinților, în special. Astfel, Strategia Națională și Planul Național de implementare a *Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022* vin să completeze și să fortifice eforturile depuse de instituțiile de învățământ (grădinițe de copii, școală, liceu etc.) privind educația părinților.

Examinând potențialul familiei din această perspectivă, iar competența parentală abordând-o prin optica orientării spre autocunoaștere, eficiență auto-identificare și autoperfecționare, constatăm că acțiunea educativă a părinților din cadrul familiei necesită o redefinire și fundamentare pedagogică din următoarele considerente:

- transformările socioeconomice din lume și din țara noastră, democratizarea relațiilor sociale provoacă schimbări rapide în conștiința și conduita membrilor familiei;
- societatea tradițională patriarhală cedează locul unei societăți axate pe mobilitate, activism, competiție, auto/dezvoltare pe tot parcursul vieții;
- este necesară o bună gestionare a propriilor resurse și fortificarea managementului familial, ceea ce ar asigura sporirea eficienței personale a adulților, creșterea calitativă a satisfacției de viață și optimizarea procesului de creștere-educație a copilului;
- se percepe necesitatea fundamentării pedagogice a praxiologiei formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare. Eficiența personală ca factor cognitiv-emoțional în realizarea performanțelor persoanei a fost investigată de A. Bandura [3], P. Iluț [23], I. Neacșu [28], A. Maslow [27], D. Sălăvăstru [41], A. Gavreliuc [18], T. Bradberry [4], B. Леви [48]. Unele aspecte ale formării *complexelor materne și*

paterne, precum și căile prin care ne putem elibera de impactul negativ al acestor complexe care subminează eficiența adulților, au fost elucidate în lucrările cercetătorilor: V. Kast [26], K. Horney [22], A. Schutzenberger [43], A. Курпатов [47]. Idei valoroase privind importanța inteligenței emoționale ca factor ce influențează eficiența parentală, nivelul de autocunoaștere, autocontrol, conștiință socială și gestionarea relațiilor familiale în corelație cu adaptarea la transformările sociale se atestă în investigațiile cercetătorilor: D. Goleman, A. McKee, R. Boyatzis [19], D. Sălăvăștru [41], J. Salome [40], R. Davidson [13], P. Ekman [16], N. Gueguen [21], M. Cojocaru-Boroșan [5]. Un șir de strategii praxiologice de stabilire și menținere a relațiilor eficiente părinți-copii, însoțite de forme și metode de dezvoltare a competențelor parentale sunt prezentate în lucrările cercetătorilor: T. Gordon [20], Z. Ziglar [46], Larisa Cuznețov [9; 10; 11]. Influența parentală în formarea personalității copilului, consilierea familiei prin explorarea temelor și a problemelor existențiale ale persoanei, precum și variate aspecte de formare a eficienței personale a adulților sunt detaliat investigate și elucidate în lucrările cercetătorilor: Larisa Cuznețov [10; 11], J. Salome [40], M. Segalen [44], R. Norwood [29], B. Леви [48] etc. Variate metode de consiliere pedagogică și psihologică, tipurile de terapii integrative axate pe fortificarea eficienței personale a familiștilor aflăm în lucrările cercetătorilor: I. Yalom [45], L. Schmitt [42], J. Salome [40], I. Dafinoiu [12], I. A. Dumitru [15], Larisa Cuznețov [10; 11], I. Neacșu [28], K. Horney [22].

Situația identificată și descrisă conturează **problema cercetării** care rezidă în necesitatea determinării și elaborării fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei.

Scopul cercetării constă în conceptualizarea, determinarea, elaborarea și validarea fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei în ipostaza de părinți, prin intermediul consilierii psihopedagogice.

Ipoteza cercetării. Eficiența personală a membrilor adulți ai familiei va spori adaptabilitatea, coeziunea, relaționarea și educația familială a copiilor, dacă vor fi investigate, elaborate și validate fundamentele pedagogice ale formării eficienței personale a membrilor adulți ai familiei, încorporate în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Obiectivele cercetării:

1. Examinarea și interpretarea epistemologică a evoluției conceptului și fenomenului de *eficiență personală*.
2. Determinarea componentelor și a caracteristicilor definitorii ale eficienței personale.
3. Identificarea condițiilor psihopedagogice de formare și promovare a EP a adulților în cadrul familiei.
4. Stabilirea criteriilor și a indicatorilor EP a membrilor adulți ai familiei.

5. Elaborarea fundamentelor teoretico-aplicative și structurarea lor în *Modelului pedagogic de formare a EP la membrii adulți ai familiei*.
6. Elaborarea *Programului de consiliere a familiei, centrat pe formarea EP a adulților*.
7. Experimentarea și validarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Reperetele epistemologice sunt prezentate de un șir de teorii, concepții și idei din domeniul pedagogiei, psihologiei, sociologiei educației, a filosofiei educației și științelor comunicării. În mod special, drept repere teoretice ale cercetării au servit: conceptul de *eficiență personală* (A. Bandura); *Teoria învățării sociale* (A. Bandura); abordarea familiei, competențelor parentale; a principiilor și criteriilor de eficientizare a educației în și pentru familie (Larisa Cuznețov, T. Gordon, Z. Ziglar, A. Adler, I. Mitrofan); tehnologiile de stimulare a inteligenței emoționale (D. Goleman); spirala schimbării persoanei în consilierea psihopedagogică (I. Al. Dumitru); elementele de terapie integrativă (I. Dafinoiu, I. Yalom, L. Schmitt) și modelul consilierii ontologice complexe a familiei (Larisa Cuznețov). La fel, cercetarea s-a bazat pe anumite poziții, teze și articole ale unor documente normative ca: *Codul Educației al RM* [53]; *Codul Familiei al RM* [52]; *Convenția cu privire la Drepturile Copilului* [54]; *Strategia Națională și Planul Național de Implementare a Strategiei Intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022* [51] etc.

Metodologia cercetării s-a constituit din:

- *metode teoretice*: analiza și sinteza, compararea, sistematizarea, predicția, generalizarea și interpretarea;
- *metode experimentale*: experimentul pedagogic, chestionarea, interviul;
- *metode de analiză statistică și prelucrare a datelor*, inclusiv reprezentarea grafică a rezultatelor cercetării.

Noutatea și originalitatea științifică a investigației constă în oferirea posibilității de conștientizare și valorificare creativă, din punct de vedere pedagogic, a *Teoriei eficienței personale/ self-efficacy theory* (A. Bandura) și a elaborării fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei; examinarea și descrierea evoluției conceptului de *eficiență personală*; determinarea caracteristicilor definitorii ale EP în contextul vieții familiale și a educației copiilor; identificarea condițiilor psihopedagogice de formare și promovare a EP în cadrul familiei; elaborarea și fundamentarea științifică a *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de analiza evoluției conceptului de *eficiență personală*, determinarea aspectelor definitorii și a componentelor eficienței personale a adulților în cadrul familiei; identificarea

domeniilor de referință pentru formarea competențelor parentale de tip social, personal și familial; conceptualizarea și fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în elaborarea și validarea fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale, structurate în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*, care poate fi valorificat în practica de educație a părinților. Elaborarea și validarea *Programului de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP* și a *Mecanismului de interacțiune a funcțiilor, perspectivelor, scopurilor familiei și condițiile psihopedagogice de formare a EP la adulți* contribuie la completarea practicilor de formare și educație permanentă a familiei/a părinților.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în cadrul experimentului pedagogic prin aplicarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale a membrilor adulți ai familiei* și valorificarea strategiilor de consiliere a familiei. Activitățile au fost realizate cu părinții elevilor din treapta învățământului primar, din Liceul Teoretic cu profil arte *N. Sulac* din municipiul Chișinău.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării au fost aprobate în cadrul ședințelor catedrei *Științe ale Educației și Management* a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și în ședințele cu părinții din Liceul Teoretic cu profil Arte „N. Sulac” din mun. Chișinău. Ideile de bază ale cercetării și rezultatele obținute în cadrul experimentului pedagogic au fost abordate și prezentate prin intermediul comunicărilor la conferințele naționale și internaționale, la seminarele, trainingurile desfășurate în cadrul Liceului Teoretic cu profil Arte „N. Sulac” din o. Chișinău, la întrunirile metodice cu cadrele didactice și managerii școlari ai sectorului Centru, mun. Chișinău.

Publicații la tema tezei. Cercetarea realizată se încadrează în direcțiile de cercetare ale țării și ale Catedrei *Științe ale Educației și Management* a Universității Pedagogice de Stat „I. Creangă” din Chișinău. Reperetele conceptuale și praxiologice privind formarea eficienței personale la membrii adulți ai familiei au fost reflectate în cele 11 publicații științifice.

Volumul și structura tezei. Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, 12 anexe. În total conține 123 pagini text de bază, 20 de figuri și 5 tabele.

Cuvinte-cheie: eficiență personală, familie, adult, mamă, tată, competență parentală, fundamente pedagogice, consiliere, conflicte, condiții psihopedagogice, relații interpersonale.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată importanța fundamentării pedagogice a formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei. Este descrisă situația în domeniul de cercetare. Sunt formulate ipoteza și obiectivele

cercetării. Introducerea conține o trecere în revistă a reperelor conceptuale și a metodelor de cercetare.

Capitolul 1, **Repere epistemologice privind eficiența personală la membrii adulți ai familiei**, conține delimitările conceptuale, excursul istoric al conceptului de *eficiență personală*, abordările teoretico-aplicative ale eficienței personale și specificul manifestării acesteia la adulți în cadrul familiei. În baza studiului efectuat, al unui șir de lucrări ale cercetătorilor din domeniul științelor educației și psihologiei: A. Bandura [3], A. Maslow [27], K. Horney [22], M. Segalen [44], Larisa Cuznețov [9; 10; 11], P. Iluț [23], D. Goleman [19], M. Чиксентмихайй [50], s-a stabilit că eficiența personală poate fi definită ca o acțiune complexă de anticipare a rezultatelor pozitive în acțiunile întreprinse grație cunoștințelor și abilităților individului. Studiul epistemologic ne-a permis să stabilim că există o legătură între autoeficiență și o comunicare, relaționare pozitivă cu semenii, precum se observă și creșterea standardului comportamental social. Analiza factorilor psihologici, sociopsihologici și pedagogici, realizată în baza lucrărilor cercetătorilor A. Bandura [3], K. Horney [22], V. Kast [26], A. Курпатов [47] a asigurat determinarea resurselor EP (experiența proprie, experiența socială, constatările și aprecierile celorlalți, emoțiile și stările de spirit), a componentelor și a specificului eficienței personale a adulților în cadrul familiei. În scopul precizării esenței conceptului de eficiență personală au fost analizate definițiile, premisele formării autoeficienței, componentele acesteia. Sinteza demersului analitic este prezentată în Figura 1.1. Studiul teoretic al conceptului de eficiență personală a permis să observăm că în psihologia socială și psihologia pozitivă există repere, investigații solide, de durată, ceea ce ne-a condus la ideea elaborării fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei, deoarece cele mai semnificative experiențe din viață sunt legate de familie. Relațiile intra-familiale, calitatea acestora, determină climatul psihologic în familie și sunt un factor destul de fluctuant. O relaționare pozitivă în cadrul familiei asigură sporirea resurselor proprii, soluționarea conflictelor interioare, ceea ce sporește eficiența și imaginea de sine a fiecărui membru al familiei.

Studiul istoricului, al genezei, al abordărilor filosofice, psihologice, pedagogice, sociologice și teoretice ale conceptului de eficiență personală, în contextul familiei, a oferit posibilitatea de a aprofunda acest concept, a elabora schema lui și a formula propria definiție a eficienței personale a adulților în cadrul familiei. **În viziunea noastră, eficiența personală a membrilor adulți ai familiei reprezintă capacitatea acestora de planificare, realizare, monitorizare și menținere a bunăstării generale a familiei, inclusiv de anticipare și/sau soluționare a dificultăților posibile, care subminează funcționalitatea, coeziunea și adaptabilitatea familiei.** Familia, ca factor educațional, în esență, pregătește terenul pentru formarea eficienței personale la copii,

bazată pe: a) *competența personală*: conștiința de sine, dezvoltarea și auto-gestionarea optimă a propriilor resurse și b) *competența socială*: conștiința socială, colaborarea și cooperarea în gestionarea relațiilor și în soluționarea dificultăților existențiale.

Rezumând studiul teoretic și esențializând investigația epistemologică, putem conchide că eficiența personală a membrilor adulți ai familiei constă în capacitatea de a adopta o poziție proactivă și a realiza raportul între rezultat și posibilitatea de a produce acest rezultat, cu impact evident pozitiv. În concluzie, studiul teoretic a permis **definirea problemei, rezultatelor științifice principale obținute în cercetare, care rezidă în elaborarea fundamentelor pedagogice (teoretice și praxiologice) de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei, ceea ce a condus la consolidarea competențelor parentale, sporirea calității educației, a comunicării și relaționării, inclusiv a contribuit la optimizarea funcțiilor de management familial și sporirea adaptabilității familiei.**

În capitolul 2, **Condiții psihopedagogice de formare și promovare a eficienței personale a adulților în cadrul familiei**, sunt prezentate condițiile dezvoltării și funcționării familiei, precum și relațiile familiale în contextul eficienței personale a adulților. În prezent, în Republica Moldova a fost elaborată și se implementează cu succes *Strategia națională intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022* [51], care vine să completeze și să fortifice eforturile depuse de instituțiile de învățământ (grădinițe de copii, școală, liceu etc.) privind educația părinților.

Putem afirma că instituția familiei treptat se adaptează schimbărilor inerente din societate. Acum familia se construiește pe o relație mult mai matură și cu un partener ales și nu unul impus, ea este abordată și valorizată ca o resursă de autoactualizare și autorealizare a persoanelor, care au decis să-și edifice o familie armonioasă, ajută la realizarea educației calitative a copiilor.

Investigația preliminară, pe care am realizat-o cu scopul de a stabili dacă tinerii conștientizează în ce constă eficiența personală a adulților care-și doresc o familie armonioasă, ne-a permis să diagnosticăm următoarele:

- 88%/180 de subiecți din 210 au relatat că adulții în cadrul familiei trebuie să fie destul de competenți în două poziții: ca soț-partener de cuplu și ca părinte.
- 67,6%/142 de subiecți au menționat că ar fi bine să studieze o disciplină specială în instituția de învățământ – liceu și universitate – cu privire la crearea și menținerea unei familii fericite.
- O altă parte din investigați, 53%/111 subiecți, își dau seama că familia de origine contează mult pentru tinerii familisti. Aceasta le servește drept exemplu/model de comportare.
- 63% /132 de subiecți și-ar dori așa o familie ca și a lor, adică menționează că au ce prelua valoros din familia de origine.

- 32%/ 68 de subiecți consideră că dacă tinerii se vor căsători în limita de vârstă 25-30 de ani, ei vor fi mult mai pregătiți atât psihologic, cât și economic pentru viața de familie.
- 82,4%/173 de subiecți optează pentru a căuta și lectura informații utile pentru a-și construi relații frumoase în cadrul familiei.

Conversațiile cu tinerii pe marginea eficienței membrilor adulți ai familiei, cel mai mult s-au redus la îndeplinirea rolurilor de părinți, decât de soți (88%). Studiile teoretice și investigația preliminară realizate ne-au ajutat să stabilim aspectele/domeniile care trebuie cunoscute și sunt necesare pentru sporirea eficienței membrilor adulți ai familiei, indiferent de faptul ce vârstă au aceștia (tânără, medie, în etate). Așadar, pentru a fi un familist eficient se cere ca partenerii conjugali:

- să cunoască funcțiile familiei și criteriile de partajare a responsabilităților familiale;
- să cunoască particularitățile și crizele de vârstă și ale vieții familiale;
- să posede competențele de comunicare și relaționare nonconflictuală;
- să cunoască strategii și metode de educație a copiilor;
- să fie deschiși pentru nou, învățare și autoperfecționare;
- să fie axați pe respectarea normelor moral-etice;
- să se cunoască bine pe sine și pe partenerul său;
- să fie apți pentru a depune efort de durată în menținerea familiei.

Așadar, întemeierea, dezvoltarea și funcționarea optimă a familiei depinde de maturitatea psihofizică și socială a partenerilor, de dorința și aspirația pentru edificarea și menținerea unei familii armonioase și fericite, de condițiile economice decente, care urmează să fie asigurate chiar de la început și, desigur că de competența personală și cea socială, abilitatea de realizare optimă a funcțiilor familiale.

O familie armonioasă se caracterizează prin crearea unor condiții prielnice pentru dezvoltarea personală a fiecărui membru al său. O astfel de familie manifestă deschidere, fundamentul ei fiind climatul afectiv pozitiv, ceea ce permite un contact permanent și eficient între copii și părinți, între soț și soție. Valorificarea obligațiilor a rolurilor și responsabilităților în cuplul conjugal contribuie la formarea unui climat psihologic pozitiv, asigură sănătatea psihică și fizică a partenerilor și stabilitatea familiei. Majoritatea specialiștilor din domeniul psihologiei și pedagogiei familiei [6; 8; 9; 11; 44] definesc trei roluri familiale importante: *rolul conjugal*, *rolul parental*, *rolul fratern*. Rolurile familiale trebuie să le cunoască și să le conștientizeze fiecare individ care dorește să-și dezvolte eficiența personală ca membru adult al familiei. Îndeplinirea **rolului conjugal** prevede autocunoașterea și cunoașterea celuilalt, gratificarea nevoilor partenerului, acordarea sprijinului în executarea funcțiilor familiale, asigurarea funcționării armonioase a cuplului. Îndeplinirea **rolului parental** ține de competența parentală și vizează creșterea și educația copiilor.

Prin *rolul fratern* înțelegem comportamentele care țin de dezvoltarea sentimentelor de solidaritate, colaborare, cooperare, gestionarea rivalității între egali. Evident că exagerările și/sau minimalizările în îndeplinirea acestor roluri sunt extreme ce trebuie evitate, deoarece au consecințe negative în manifestarea eficienței personale în cadrul familiei.

Reieșind din analiza reperelor teoretice, a funcțiilor familiei, mecanismelor și parametrilor acesteia, inclusiv, plecând de la stabilirea specificului relațiilor familiale, a competențelor necesare pentru formarea EP (eficienței personale) a membrilor adulți ai familiei, am determinat competențele personale și competențele sociale ale părinților. Competențele personale și sociale au permis deducerea celor familiale. Competențele se formează treptat, exersându-se începând cu copilăria, adolescența; se diversifică și se consolidează în tinerețe și viața adultă. Pentru a sistematiza și a structura clar *condițiile de formare și consolidare a EP* la membrii adulți ai familiei și realizând o sinteză a studiului teoretic și a experimentului preliminar, am decis să elaborăm *Mecanismul de interacțiune a funcțiilor, perspectivelor, scopurilor familiei și condițiile psihopedagogice de formare a EP la adulți* (Figura 2.2). Bineînțeles că acest mecanism nu reprezintă o simplă ilustrare a condițiilor nominalizate, ci este, de fapt, un instrument pedagogic operațional și orientativ, pentru a ghida familia în înțelegerea și realizarea interacțiunii funcțiilor, perspectivelor și scopurilor familiei, inclusiv corelarea cu ansamblul de condiții psihopedagogice de formare a EP la adulți. Condițiile psihopedagogice de formare și consolidare a EP la membrii adulți ai familiei reprezintă elementul-nucleu al mecanismului vizat (Figura 2.2). Cunoașterea și respectarea acestora determină funcționalitatea constructului în întregime.

Studiul condițiilor de întemeiere, dezvoltare și funcționare a familiei a permis să stabilim domeniile de referință a eficienței personale a adulților în cadrul familiei. Familia este grupul social care oferă membrilor săi condiții favorabile pentru dezvoltare. Schimbările din societate au provocat transformări ale familiei, care în prezent se bazează pe o relație asumată, și nu una impusă, familia fiind abordată ca o resursă a autoactualizării. Familia este un sistem viu și se supune legilor dezvoltării, iar crizele sunt inerente și necesită o gestionare corectă pentru a propulsa familia la un nou nivel. Studiile teoretice și investigația experimentală preliminară, realizată pe un lot independent de tineri (210 subiecți) a permis:

- determinarea, descrierea și interpretarea indicatorilor căsătoriei; specificul funcțiilor, subsistemelor și parametrilor familiei; delimitarea tipurilor familiei în corelație cu analiza și precizarea etapelor vieții de familie, a crizelor, conținutul acestora și a strategiilor de depășire a lor.
- stabilirea particularităților și caracteristicilor comunicării și relaționării în cadrul familiei în diadele soț-soție și părinți-copii;
- determinarea și analiza funcționalității și eficienței stilurilor de comunicare, relaționare și educație a copiilor în cadrul familiei ne-a ajutat să scoatem în

evidență rolul ambilor părinți, a mamei și al tatălui, precizând specificul, eficiența și calitatea relațiilor mamă-fiu, tată-fiu; mamă-fică și tată-fică;

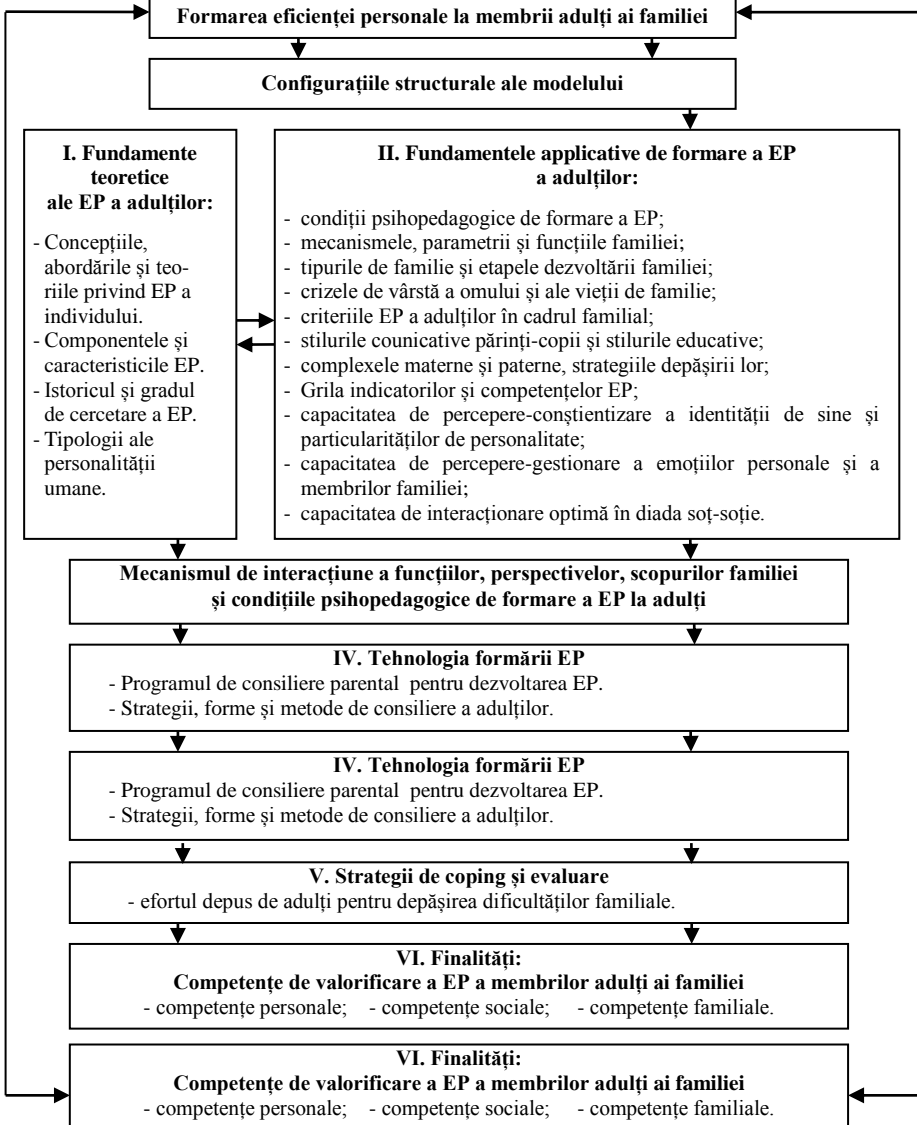

Figura 2.2. Mecanismul de interacțiune a funcțiilor, perspectivelor, scopurilor familiei și condițiile psihopedagogice de formare a EP la adulți

- identificarea, determinarea factorilor interni și a celor externi, specificului competențelor eficienței personale au contribuit la stabilirea și formularea condițiilor de formare a eficienței personale a adulților în cadrul familiei;
- explicarea esenței complexelor materne și a complexelor paterne, demonstrând influența acestora asupra educației copiilor și posibilitatea depășirii lor prin intermediul valorificării consilierii în baza explorării basmelor și a poveștilor.

Descrierea competențelor parentale și a impactului modelator al relației părinți-copii a facilitat determinarea *blocajelor în manifestarea eficienței personale a adulților* și a contribuit la stabilirea și elucidarea esenței relației eficiente între părinți și copii, axată pe dialog, ascultare activă, mesaje etice și negociere în soluționarea conflictelor, ceea ce reprezintă o condiție esențială a parentajului eficient.

Capitolul a fost încheiat cu elaborarea ***Grilei criteriilor și indicatorilor eficienței personale a adulților în familie*** (Tabelul 2.3), care redă domeniile de referință ale acesteia prin specificarea a 6 criterii (PDPP – perceperea și definirea particularităților de personalitate; PDGEP – perceperea, definirea și gestionarea emoțiilor proprii; AGCFE – adoptarea și gestionarea comportamentului familial eficient; AGIFP – adoptarea și gestionarea interacționării familiale pozitive; EGSDEPA – elaborarea și gestionarea strategiilor de dezvoltare a eficienței personale a adulților; DEPC – dezvoltarea eficienței personale la copii) și 24 de indicatori ai eficienței personale a adulților familiiști. Acesta va servi drept instrument de investigare la etapele constatativă și de verificare a experimentului pedagogic.

Tabelul 2.3. Grila indicatorilor EP și a descriptorilor competențelor adulților

Nr. d/o	Indicatorii eficienței personale a adulților	Descriptorii competențelor de valorificare a eficienței personale
1	2	3
I. PDPP	<i>Adultul manifestă:</i> <ul style="list-style-type: none"> • capacități de percepere a identității de sine; • capacități de percepere și înțelegere a imaginii de sine; • capacități de percepere și înțelegere a trăsăturilor de personalitate; • încredere în propriile forțe. 	<i>Adultul este capabil să:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1) identifice componentele identității de sine; 2) expună componentele imaginii de sine; 3) caracterizeze esențializat și succint trăsăturile de personalitate; 4) descrie/caracterizeze manifestarea încrederii în propriile forțe.
II. PDGEP	<ul style="list-style-type: none"> • capacități de percepere și înțelegere a imaginii de sine; • capacități de percepere și înțelegere a emoțiilor membrilor familiei; 	<ol style="list-style-type: none"> 5) nominalizeze emoțiile proprii trăite cel mai frecvent; 6) nominalizeze emoțiile trăite cel mai frecvent de membrii familiei sale;

Continuarea tabelului 2.3

1	2	3
	<ul style="list-style-type: none"> • capacități de gestionare a emoțiilor proprii; • capacități de gestionare a emoțiilor membrilor familiei. 	<p>7) expună cum gestionează emoțiile proprii (negative)</p> <p>8) expună cum gestionează emoțiile negative a membrilor familiei.</p>
<p>III. AGCFE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • comportament optimist, • comportament pozitiv/moral; • comportament creativ; • inițiativă și încredere în luarea deciziilor. 	<p>9) identifice/caracterizeze comportamentul optimist;</p> <p>10) descrie comportamentul pozitiv/moral;</p> <p>11) descrie comportamentul creativ;</p> <p>12) expună manifestarea inițiativei și încrederea în luarea deciziilor.</p>
<p>IV. AGIFP</p>	<ul style="list-style-type: none"> • capacități de îndrumare/ orientare a membrilor familiei spre o colaborare optimă; • capacități de stimulare/ motivare a membrilor familiei spre comunicarea și relaționarea eficientă; • capacități de gestionare a conflictelor interioare; • capacități de gestionare a conflictelor familiale interpersonale. 	<p>13) elaboreze strategii de colaborare optimă cu membrii familiei;</p> <p>14) elaboreze strategii de stimulare a comunicării și relaționării eficiente în cadrul familiei;</p> <p>15) caracterizeze modalitățile de gestionare a conflictelor interioare;</p> <p>16) caracterizeze modalitățile de gestionare a conflictelor familiale interpersonale.</p>
<p>V. EGSDEPA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • capacități de gestionare a propriilor crize de vârstă; 	
	<ul style="list-style-type: none"> • capacități de elaborare și valorificare a strategiilor de autoperfecționare/ dezvoltare personală; • capacități de valorificare a <i>punctelor sale forte</i>. 	<p>17) elaboreze strategii de gestionare a crizelor de vârstă a copiilor;</p> <p>18) elaboreze strategii de autoperfecționare, dezvoltare personală;</p> <p>19) propună modalități de valorificare a <i>punctelor sale forte</i>.</p>
<p>VI. DEPC</p>	<ul style="list-style-type: none"> • capacități de formare la copii a eficienței personale; • capacități de folosire optimă a metodelor și strategiilor educative; • capacități de a forma la copii responsabilitatea; • capacități de orientare/formare la copii a abilităților de autoeducație. 	<p>20) elaboreze un program de formare la copii a eficienței personale;</p> <p>21) elaboreze strategii, scheme, modele de educație familială optimă;</p> <p>22) propună modalități de formare a responsabilității la copii;</p> <p>23) întocmească un program (strategic și operațional) de formare la copii a abilităților de autoeducație.</p>

În capitolul 3, **Coordonata praxiologică de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei**, este descris experimentul pedagogic prin intermediul căruia a fost implementat și validat *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei* (Figura 3.1), care conține fundamentele teoretico-aplicative ale procesului dat. La fel, este expus *Programul de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP* și este explicată explorarea acestuia. Implementarea modelului prin intermediul consilierii adulților a demonstrat o sporire destul de semnificativă a nivelului eficienței personale a subiecților investigați, facilitând apariția schimbărilor de tip evolutiv în atitudinea și comportamentul părinților, dar și a copiilor care au beneficiat direct de optimizarea competențelor parentale.

Experimentul de constatare s-a desfășurat în conformitate cu reperetele teoretice analizate și interpretate în capitolele anterioare și a cuprins un lot din 110 subiecți, părinți/mame/tați ai elevilor din IP Liceul Teoretic cu profil arte *N. Sulac* din mun. Chișinău. Lotul a fost investigat prin tehnica *înainte și după/method before and after*, deoarece aceasta asigură nu numai stabilirea cu precizie a gradului de sporire finală a nivelului de eficiență personală, ci permite să organizăm investigații secvențiale pentru a putea observa schimbările treptate și a monitoriza corectitudinea acțiunilor noastre intermediare/pe parcursul formării subiecților. Drept instrument de cercetare a lotului experimental au servit: *chestionarul de opinii privind eficiența personală a adulților* și *chestionarul-probă de aplicație pentru adulți Eficiența personală în cadrul familiei*. În rezultatul aplicării chestionarelor au fost identificate reprezentările și competențele subiecților despre eficiența personală a membrilor adulți ai familiei.

Analiza răspunsurilor ne-a condus la concluzia că suntem reprezentanți ai culturii colectiviste. Influența tipului de cultură în care persoana se socializează se resimte în adoptarea valorilor moștenite și transmise din generație în generație. Cu siguranță că nu vedem nimic negativ în această situație, însă ar fi de dorit ca familiile contemporane să valorifice și alte valori, ca de exemplu: democrația – respectarea drepturilor omului, a copilului, egalitatea de gen, toleranța, stima de sine, partajarea adecvată a responsabilităților, recunoștința, modul sănătos de viață etc.

Experimentul de formare a avut ca scop implementarea și validarea reperelor teoretice și applicative ale EP a adulților, structurate în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei* (Figura 3.1). Acestea au fost valorificate în *Programul de consiliere parentală pentru dezvoltarea eficienței personale*, Experimentul propriu-zis, adică demersul formativ-evaluativ al formării eficienței personale a adulților din cadrul familiei s-a desfășurat pe parcursul unui an și jumătate (16 luni) de studii pe lotul de părinți ai elevilor din clasele a III-a și a IV-a (4 clase).

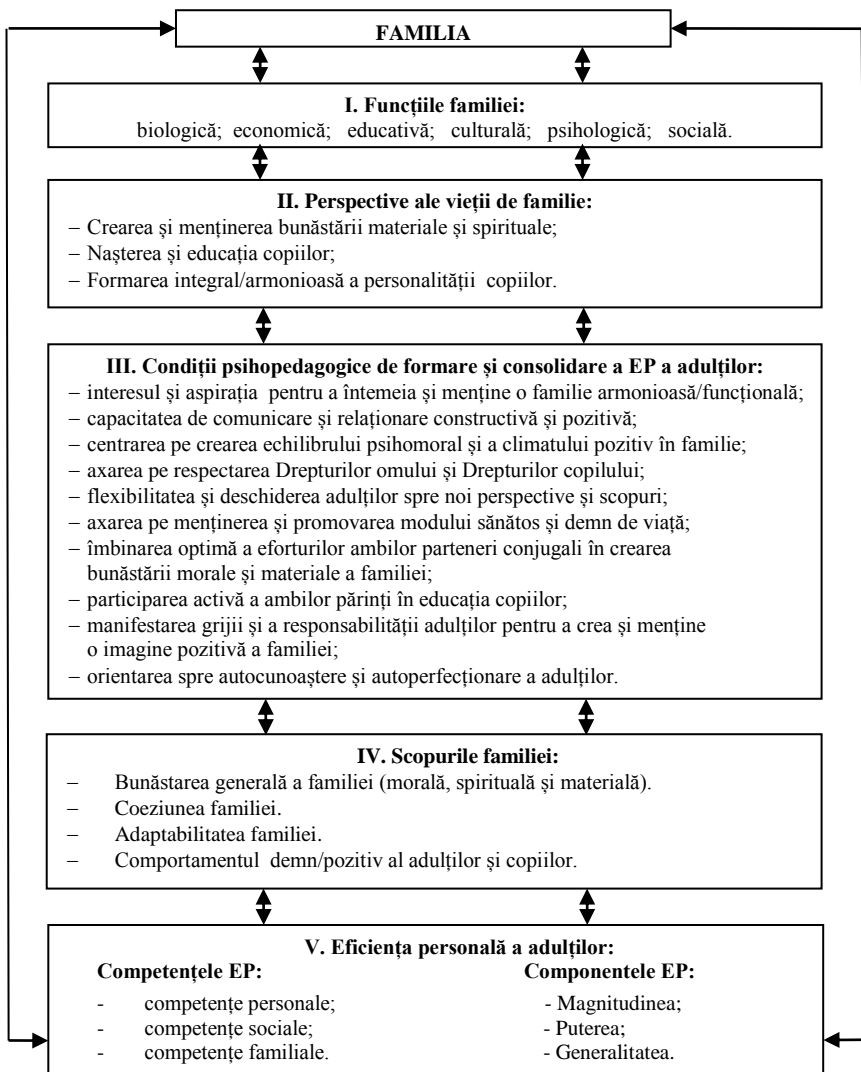

Figura 3.1. Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei

Activitățile desfășurate au fost organizate sub variate forme: *ședințe-ateliere de informare, ședințe-ateliere de formare/exersare, mese rotunde, work-shopuri, conferințe practice* etc. Metodele de bază aplicate în cadrul exp-

erimentului sunt: observarea, convorbirea, portofoliul, analiza și sinteza, studiul de caz, metafora, modelarea, exercițiul, interpretarea, resemnificarea, explicația, demonstrația, prezentarea PPT, sumarizarea și elaborarea strategiilor și scenariilor noi de comportare.

În primul rând, vom elucida metamorfozele obținute la nivelul competențelor EP a adulților (24 poziții) prin simpla evaluare a îndeplinirii sarcinilor-aplicații. Am decis la prima investigare să nu delimităm câteva niveluri, pentru a nu provoca confuzii adulților, ci să analizăm faptul câți părinți au făcut față sarcinii (bine și foarte bine) și câți din ei n-au reușit sau au obținut un rezultat vag la realizarea sarcinii; iar la a doua a avut loc investigarea celor 6 indicatori, am acceptat un barem cu patru poziții – notarea prin punctaj. Așadar, la primul indicator, **PDPP** și studierea concretă a competențelor parentale, după experimentul de formare, am obținut un rezultat destul de optimist (Figura 3.2).

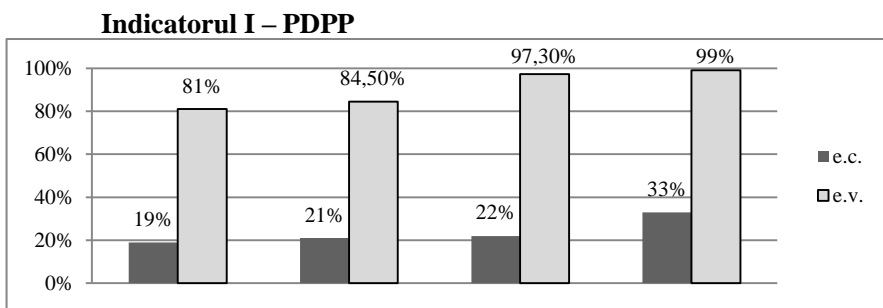

Figura 3.2. Competențele ce țin de definirea particularităților de personalitate

Indicatorul II – PDGEP

Dacă la început, la constatare, părinții au demonstrat cunoștințe și competențe insuficiente, aproximative, mai cu seamă la definirea componentelor identității de sine (19%), imaginii de sine (21%), practic n-au fost în stare să caracterizeze trăsăturile de personalitate (22%) și să descrie în ce constă manifestarea încrederii în propriile forțe (33%), apoi după ședințele de consiliere observăm că situația s-a schimbat radical. În acest context, considerăm necesar să menționăm că anume la această tematică s-a lucrat mai anevoios și mult. Le-a venit destul de greu (32 de adulți) la unii părinți să înțeleagă structura și trăsăturile personalității. Situația s-a schimbat atunci când le-am oferit postere și materiale cu această informație, organizată esențializat și succint. Prezentăm în continuare rezultatele la ceilalți indicatori (Figurile 3.3, 3.4, 3.5, 3.6 și 3.7).

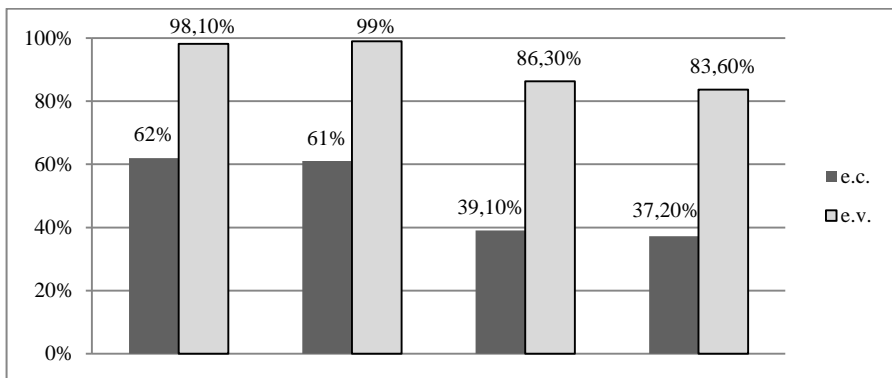

Figura 3.3. Competențele ce țin de perceperea, definirea și gestionarea propriilor emoții

Din reprezentarea grafică elucidată în Figura 3.3 se observă că la acest aspect adulții s-au descurcat destul de bine și la constatare. Desigur că după ședințele de consiliere situația s-a ameliorat și mai mult. La activități părinții au fost activi și au explicat ce emoții trăiesc și cum se străduie să le gestioneze. Mai mult s-a lucrat la gestionarea *mâniei*, *furiei* și *ranchiunei*. Au fost modelate situații speciale, pentru a învăța adulții să depășească și chiar să se debaraseze de acestea.

La **indicatorul III – AGCFE** am obținut următorul tablou (Figura 3.4).

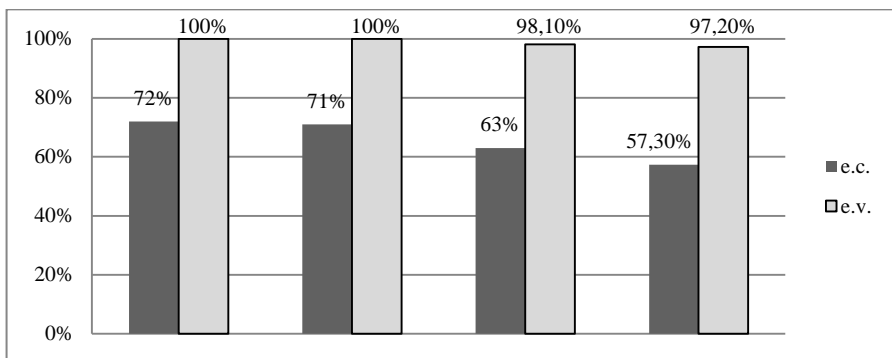

Figura 3.4. Competențe ce țin de adoptarea și gestionarea comportamentului familial eficient

Studiind histrograma de mai sus, lesne putem observa că familiile, adică adulții de vârstă medie (după 35 de ani) se descurcă destul de bine cu aspectul

vizat. Aceștia au fost în stare să explice, chiar la constatare, în ce constă comportamentul optimist (72%), comportamentul pozitiv/moral (71%), comportamentul creativ (63%) și cum se manifestă inițiativa, încrederea în luarea deciziilor (57,3%). Acest fapt este de menționat deosebit, deoarece vorbește de o anumită atitudine, responsabilitate și dorință de schimbare. Evident că după sesiunile de consiliere situația s-a îmbunătățit mult.

Indicatorul IV – AGIFP

Cu un interes mare au ascultat adulții informația privind gestionarea comunicării și relaționării familiale și au participat activ la exersarea noilor modele, la elaborarea strategiilor de colaborare optimă în cadrul familiei, relaționare pozitivă și gestionare a conflictelor interpersonale.

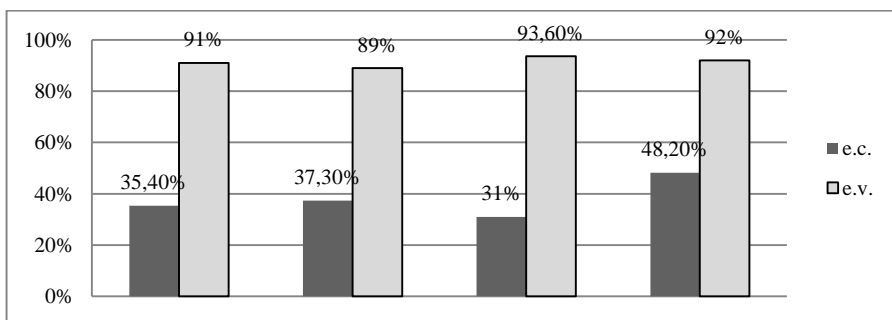

Figura 3.5. Competențe ce țin de adoptarea și gestionarea interacționării familiale pozitive

După cum se poate observa din histograma anterioară, cel mai dificil aspect pentru adulți este legat de perceperea, înțelegerea și gestionarea conflictelor interioare/intrapsihice (31% – la constatare). După formare, părinții au însușit specificul, caracteristicile și tehnicile de gestionare a conflictelor interioare. Din conversațiile noastre cu subiecții investigați am stabilit cauzele acestora și am lucrat în cheia valorificării strategiilor de tip *coping*. Printre cauzele frecvent întâlnite ale conflictelor interioare figurează: dificultățile de la serviciu, dificultățile de comunicare-relaționare cu partenerul conjugal, crizele de vârstă, situația economică precară a familiei, probleme în educația copiilor, dificultăți cu rudele (din ambele părți). Noi am aranjat cauzele conflictelor în ordinea depistării acestora și am desfășurat activități de consiliere în focus-grupuri, formate după specificul conflictului. Evident că la acest indicator, pe parcursul vieții, se vor ivi și manifesta diferite cauze. În acest sens, noi am exersat adulții în stabilirea și anihilarea sau chiar lichidarea cauzelor ce apar. În legătură strânsă cu **indicatorul IV** este următorul, adică **indicatorul V**.

Indicatorul V – EGSDEPA

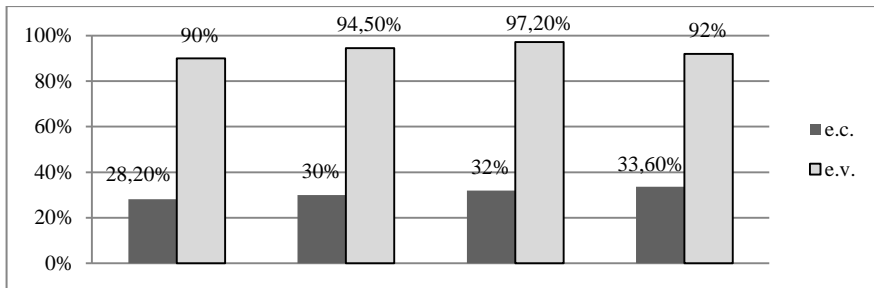

Figura 3.6. Competențe ce țin de elaborarea și gestionarea strategiilor de dezvoltare a eficienței personale a adulților

La **indicatorul V** și competențele sale s-a lucrat în mod practic, toți părinții au participat la exersarea vizată. Strategiile de dezvoltare a EP le-au întocmit numai după ce am elaborat *Fișa competențelor de dezvoltare a EP a adulților*. Decalajul obținut de la constatare și după formare vorbește clar că adulții au fost foarte motivați pentru a se autoperfecționa, ceea ce demonstrează odată în plus atitudinea cointereseată și deschisă pentru cunoaștere a acestora.

Ultimul **indicator, VI – DEPC**, este unul decisiv în schimbarea conduitei copiilor. Aici s-a lucrat cu părinții, dar am implicat și elevii în activitățile de consiliere centrată pe autoeducație (4 ședințe cu elevii). Sigur am lucrat mai mult, însă rezultatele ne-au bucurat.

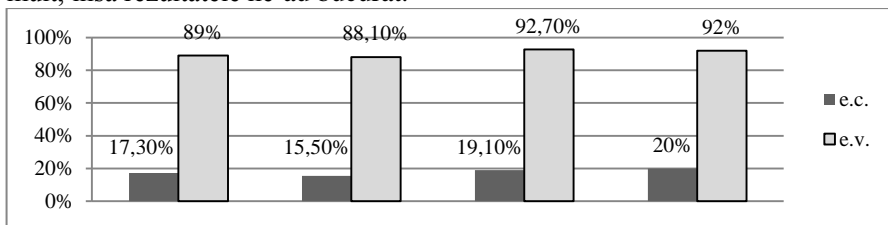

Figura 3.7. Competențe ce țin de dezvoltarea eficienței personale la copii

În sinteză, putem afirma următoarele:

- Implementarea modelului elaborat în concordanță cu *Mecanismul de interacțiune a funcțiilor, perspectivelor, scopurilor familiei și condițiile psihopedagogice de formare a EP la adulți* în cadrul consilierii psihopedagogice a condus la fortificarea competențelor EP, perfecționarea strategiilor de educație familială și gestionare a comunicării și relaționării în cadrul familiei.

- Rezultatele experimentului de verificare au demonstrat o sporire destul de semnificativă a nivelului eficienței personale a subiecților implicați, de asemenea a facilitat apariția schimbărilor de tip evolutiv în atitudinea și comportamentul părinților, dar și a copiilor care au beneficiat direct de optimizarea competențelor parentale. Astfel, analiza și interpretarea rezultatelor obținute au permis validarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei* și au confirmat funcționalitatea sa, acesta fiind scopul cercetării noastre.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Familia are un rol decisiv în formarea personalității copilului. Relaționarea pozitivă în cadrul familiei permite valorificarea tuturor tipurilor de resurse ale membrilor acesteia și contribuie la sporirea eficienței personale atât a adulților, cât și a copiilor. Procesul globalizării, migrația și mobilitatea mare a oamenilor, transformările socioeconomice din țara noastră produc schimbări și în structura familiei, iar societatea tradițională cedează locul celei post-moderne, axate pe competiție, activism, creativitate, autodezvoltare, eficiență și autovalorizare în variate domenii. Eficiența adulților se reflectă în manifestarea unui comportament adaptativ și creativ, care poate propulsa familia la un nou nivel, mult mai prosper. Plecând de la analiza, precizarea și interpretarea aspectelor teoretice, a celor experiențiale, dar și rezultatele obținute în cadrul experimentului pedagogic, prelucrarea cantitativă și calitativă a acestora, concluzionăm următoarele:

1. Problema EP investigată din perspectiva diacronică a permis să se precizeze abordările teoretice ale eficienței personale, să fie determinat gradul de cercetare a acesteia; să se urmărească apariția și evoluția conceptului și fenomenului vizat în corelație cu analiza, concretizarea și sistematizarea informației privind definițiile și redarea specificului EP a adulților în cadrul familiei.

2. Abordarea personalității umane prin prisma psihologiei, pedagogiei familiei și a teoriei educației a permis identificarea factorilor interni și externi care contribuie la formarea eficienței personale a adulților în exercitarea rolurilor conjugale și parentale. Descrierea complexelor parentale și a impactului moderator al relațiilor ce se stabilesc între părinți și copii au facilitat determinarea blocajelor în manifestarea eficienței personale [87; 88; 91].

3. Analiza reperelor epistemologice ne-a dat posibilitatea să elucidăm specificul eficienței personale a adulților în cadrul familiei, care constă în capacitatea de a adopta și manifesta o poziție proactivă, a realiza eficient coraportul între rezultat și posibilitatea de a produce acest rezultat, cu impact pozitiv asupra tuturor membrilor familiei. Eficiența personală a membrilor adulți ai familiei este o anticipare a unor rezultate pozitive în acțiunile proiectate și

întreprinse, bazate pe cunoștințe și abilități. Studiul teoretic a permis stabilirea legăturii dintre autoeficiență și relaționarea pozitivă cu semenii, care atrage după sine sporirea statutului social și a adaptabilității familiei.

4. Au fost analizate, descrise și interpretate: indicatorii căsniciei, specificul funcționării subsistemelor sistemului familial, funcțiile tipurile și modelele de familie, complexe parentale, crizele vieții de familie, modelele taților și ale mamelor pentru a scoate în evidență particularitățile comunicării și relaționării familiale eficiente și a fost elaborată *Grila indicatorilor EP și descriptorii competențelor adulților*.

5. Precizarea componentelor EP, a specificului relațiilor familiale a condus la elaborarea *Mecanismului de interacțiune a funcțiilor, perspectivelor și scopurilor familiei cu condițiile psihopedagogice de formare a EP la adulți*, care ne-a servit drept ghid orientativ în elaborarea *Programului de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP*.

6. Fundamentele pedagogice (teoretice și aplicative) elaborate și incluse în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*, valorificate prin intermediul consilierii părinților, s-au dovedit a fi funcționale, deoarece au asigurat formarea competențelor eficienței personale, ceea ce a contribuit la sporirea calității comunicării, relaționării și educației familiale a copiilor.

7. Implementarea *Programului de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP* a condus la sporirea competențelor personale, sociale și familiale a părinților și a creat condiții benefice de educație a copiilor în familie [93].

8. Experimentul pedagogic a demonstrat că a sporit EP a adulților, ceea ce s-a observat la nivelul formării competențelor parentale la pozițiile (24) și indicatorii (6). La fel, s-a observat o creștere a calității vieții familiale din perspectiva valorificării competențelor EP; climatul moral în familie a devenit mai bun la 25,4% de familii; coeziunea familiei a sporit la 31% de familii; a devenit mai eficientă gestionarea conflictelor familiale la 40% de familii; nivelul educației copiilor în cadrul familiei a sporit, devenind mult mai bun la 32% de subiecți investigați și bun la 14% de subiecți. Calitatea vieții/starea generală de bunăstare moral-spirituală s-a îmbunătățit la 27% de familii [94; 96].

În concluzie, analiza evoluției conceptului de eficiență personală, stabilirea aspectelor definitorii ale eficienței personale a părinților, identificarea domeniilor de referință pentru formarea competenței parentale a condus la elaborarea și fundamentarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*. Rezultatele experimentului de verificare au demonstrat o sporire semnificativă a nivelului eficienței personale a subiecților implicați în cercetare, care a facilitat apariția schimbărilor de tip evolutiv în atitudinea adulților/părinților, dar și a copiilor care au beneficiat direct de reechilibrarea comportamentului acestora, în sens pozitiv. Analiza și

interpretarea rezultatelor obținute a asigurat validarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*, care încorporează fundamentele pedagogice determinate, elaborate și implementate prin intermediul consilierii psihopedagogice.

Astfel, rezultatele cercetării au confirmat soluționarea **problemei științifice importante** care rezidă în determinarea și elaborarea fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei, incluse în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*, implementat în cadrul consilierii familiei, ceea ce a condus la formarea competențelor EP și sporirea calității educației copiilor și a vieții familiale. Problema cercetării a fost soluționată prin realizarea următoarelor obiective:

- Examinarea și interpretarea epistemologică a evoluției conceptului și fenomenului de *eficiență personală*.
- Determinarea componentelor și a caracteristicilor definitorii ale eficienței personale.
- Identificarea condițiilor psihopedagogice de formare și promovare a EP a adulților în cadrul familiei.
- Stabilirea criteriilor și a indicatorilor EP a membrilor adulți ai familiei
- Elaborarea fundamentelor teoretico-aplicative și structurarea lor în *Modelului pedagogic de formare a EP a membrilor adulți ai familiei*.
- Elaborarea *Programului de consiliere a familiei, centrat pe formarea EP a adulților*.
- Experimentarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

În mod rezumativ, rezultatele cercetării efectuate, pot fi formulate în următoarele **recomandări**.

La nivel macrostructural:

- Racordarea documentelor de politici educaționale și reglatoare naționale la documentele internaționale care vizează necesitatea educației adulților pe parcursul vieții în direcția formării eficienței personale, mai cu seamă în funcția de părinte (formare și consolidare a competențelor personale, parentale, sociale și familiale).
- Elaborarea la nivelul *Ministerului Educației, Culturii și Cercetării* a unor politici funcționale, care ar obliga mass-media și instituțiile de învățământ din republică să inițieze și să monitorizeze proiecte interesante și de durată privind cultivarea eficienței personale a adulților, a tinerilor și a persoanelor adulte și în etate;
- Inițierea de către IȘE a unor proiecte de popularizare sistematică, activă și atractivă a inovațiilor în domeniul Științelor educației la general și a formării EP a membrilor adulți ai familiei, în special

- Obligarea mijloacelor mass-media să planifice și să organizeze emisiuni radio și TV permanente și de calitate, destinate familiei, eficienței personale a părinților, educației copiilor.

La nivel microstructural:

- Introducerea *Educației pentru eficiența personală* în lista disciplinelor opționale și extinderea, aprofundarea ei pe tot parcursul învățământului preuniversitar și universitar, valorificând perspectiva cultivării unui adult eficient în calitate de familist, profesionist și cetățean.
- Implementarea educației pentru eficiența personală a adulților în familie prin intermediul integrării cross-curriculare și promovarea transdisciplinarității în studierea modulului psihopedagogic la formarea inițială și continuă a cadrelor didactice și a psihologilor/Facultățile de Pedagogie și Psihologie.
- *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*, care include fundamentele pedagogice ale acestui proces și *Programul de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP* să fie valorificate în activitatea educațională a instituțiilor de învățământ, ceea ce ar permite optimizarea educației familiale a copiilor și ar contribui la activizarea parteneriatului școală-familie.
- Elaborarea unui Ghid metodologic pentru cadrele didactice și părinți – *Formarea eficienței personale la adulți și copii*.
- Elaborarea și promovarea în școli a *Agendelor pentru cultivarea EP a familiei și sporirea calității vieții*, cu explicarea condițiilor de formare și consolidare a eficienței personale axate pe sporirea calității vieții.
- Formarea eficienței personale a părinților prin intermediul activităților de consiliere în cadrul parteneriatului educațional școală-familie-comunitate și a elevilor prin intermediul orelor de dezvoltare personală.

Cercetarea realizată a conturat și unele limite, ca de exemplu, participarea insuficientă și destul de pasivă a taților în formarea competențelor EP și desigur că consilierea episodică a acestora în problema vizată. Totodată, cercetarea efectuată deschide perspective noi și reale pentru investigarea aprofundată a formării eficienței personale a adulților în domeniul sporirii calității vieții familiale și a copiilor în dezvoltarea carierii școlare.

BIBLIOGRAFIE:

1. ANGHEL Pierre, AMAR Patrick, DEVIENNE Jacques. *Dicționar de coaching. Concepte, practici, instrumente, perspective*. Iași: Polirom, 2008, 412 p. ISBN 978-973-46-1046-4
2. ANTONESEI Liviu (coord.) *Ghid pentru cercetarea educației*. Iași: Polirom, 2009, 189 p. ISBN 978-973-46-1279-6
3. BANDURA Albert. *Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change*. Revista de psihologie, 1997, nr.84 pr.2, pag. 191-215.
4. BRADBERRY Travis. *Codul personalității*. București: Litera, 2012, 250 p. ISBN 978-606-588-296-6

5. COJOCARU-BOROZAN Maia. *Teoria culturii emoționale*. Chișinău: Tipografia UPS „I. Creangă”, 2010, 239 p. ISBN 978-9975-46-066-8
6. CRISTEA Sorin. *Fundamentele pedagogiei*. Iași: Polirom, 2010, 396 p. ISBN 9734615629
7. CRISTEA Sorin. *Dicționar enciclopedic de pedagogie*. Vol. I. București: Didactica Publishing House, 2015, 831 p. ISBN 9786066832953
8. CUCOȘ Constantin. *Pedagogie*. Iași: Polirom, 2014, 534 p. ISBN973-9248-03-0
9. CUZNEȚOV Larisa. *Tratat de educație pentru familie*. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008, 624 p. ISBN 973-9248-03-9
10. CUZNEȚOV Larisa. *Consilierea ontologică complexă a familiei*. Chișinău: Primex-com SRL, 2018, 488 p. ISBN 978-9975-3232-1-5
11. CUZNEȚOV Larisa. *Familia ca proiect existențial. Management familial*. Chișinău: Primex-com SRL, 2018, 323 p. ISBN 978-9975-3232-7-7
12. DAFINOIU Ion. *Elemente de psihoterapie integrativă*. Iași: Polirom, 2007, 230 p. ISBN 978-973-46-0843-0
13. DAVIDSON Richard, BEGLEY Sharon. *Creierul și inteligența emoțională*. București: Litera, 2013, 358 p. ISBN 978-606-686-074-1
14. DELIEGE Robert. *Introducere în antropologia structurală*. Chișinău: Cartier, 2009, 188 p. ISBN 978-9975-79-514-2
15. DUMITRU Ioan. Alexandru. *Consiliere psihopedagogică. Baze teoretice și sugestii practice*. Iași: Polirom, 2008, 332 p. ISBN 978-973-46-0869-0
16. EKMAN Paul. *Emoții date pe față*. București: Editura Trei, 2011, 346 p. ISBN 978-973-707-559-8
17. ELLIS Albert. *Cum să te simți mai bine, să te faci mai bine, să rămâi mai bine*. București: Editura Trei, 2015, 300 p. ISBN 978-606-719-166-0
18. GAVRELIUC Alin. *Psihologie interculturală*. Iași: Polirom, 2011, 362 p. ISBN 978-973-46-1883-5
19. GOLEMAN Daniel, MCKEE Anne, BOYATZIS Richard. *Inteligența emoțională în leadership*. București: Curtea Veche, 2007, 320 p. ISBN 978-973-669-329-8
20. GORDON Thomas. *Părintele eficient*. București: Editura Trei, 2014, 358 p. ISBN 978-973-707-897-1
21. GUEGUEN Nicolas. *Psihologia manipulării și a supunerii*. Iași: Polirom, 2009, 298 p. ISBN 973-46-0540-8
22. HORNEY Karen. *Autoanaliza*. București: Editura Trei, 2014, 262 p. ISBN 978-973-707-864-3
23. ILUȚ Petru. *Psihologie socială și sociopsihologie*. Iași: Polirom, 2009, 628 p. ISBN 978-973-46-1486-8
24. ILUȚ Petru. *Sociopsihologia și antropologia familiei*. Iași: Polirom, 2005, 296 p. ISBN 973-46-0077-X
25. JUNG Carl Gustav. *Omul și simbolurile sale*. București: Editura Trei, 2017, 474 p. ISBN 978-606-40-0111-5
26. KAST Verena. *Fiicele tatălui, fiii mamei*. București: Editura Trei, 2013, 237 p. ISBN 978-973-707-937-4
27. MASLOW Abraham. *Motivație și personalitate*. București: Editura Trei, 2013, 567p. ISBN 978-973-707-905-3
28. NEACȘU Ioan. *Introducere în psihologia educației și dezvoltării*. Iași: Polirom, 2010, 334 p. ISBN 973-46-1798-2
29. NORWOOD Robin. *Femei care iubesc prea mult*. București: Litera, 2014, 362 p. ISBN 978-606-686-579-1
30. **PEREU, Tatiana**. Abordarea istorică a conceputului de eficiență personală. // În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale cu genericul „Învățământul superior: valențe și oportunități educaționale, de cercetare și transfer educațional”*. Chișinău, 2016, pp.200-204. ISBN 978-9975-71-826-4./www.usnm.md
31. **PEREU, Tatiana**. Dimensiuni ale eficienței personale. // În: *Analele Științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XV. Partea I „Probleme actuale ale științelor umaniste”*. Chișinău, 2016, pp.281-287. ISBN 978-9975-46-296-9./www.upsc.md/ro/

32. **PEREU, Tatiana.** Familia din perspectiva eficienței personale. // În: *Analele Științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XVI. Partea a II-a „Probleme actuale ale științelor umanistice”*, 2017, pp.164-172. ISBN 978-9975-46-235-8./www.upsc.md/ro/
33. **PEREU, Tatiana.** Specificul eficienței a adulților în cadrul familiei. // În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale(ediția a II-a) „Familia – factor existențial de promovare a valorilor eterno-umane”*. Chișinău, 2017, pp.222-230. ISBN 978-9975-46-325-6./www.upsc.md
34. **PEREU, Tatiana.** Eficiența stilului educativ și impactul complexelor parentale asupra educației familiale a copiilor. // În: *Didactica Pro*, nr.4-5, octombrie 2019, pp.27-31 (categoria C). ISSN 1810 – 6455./www.prodidactica.md/revista
35. **PEREU, Tatiana.** Coordonata praxiologică de formare a eficienței personale la membrii adulții ai familiei. // În: *Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe ale Educației*, nr.9 (129) 2019, pp.156-163 (categoria B). ISSN 1857-2103. ISSN online 2345-1025/www.usm.md
36. **PEREU, Tatiana.** *Eficiența personală a adulților în cadrul familiei: comunicare și relaționare*. Chișinău: Primex-Com, 2019, 179 p. ISBN 978-9975-3319-5-1/www.cc. sibimol.bnrm.md
37. **PEREU, Tatiana.** Unele aspecte ale consilierii psihopedagogice a familiei. // În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Interdisciplinaritate și dialog multicultural”*. Chișinău, 26-27 septembrie 2019 (în curs de publicare).
38. **PEREU, Tatiana.** Eficiența personală a membrilor adulți ai familiei în contextul valorificării stilurilor parentale. // În: *Materialele Conferinței Doctoranzilor în științele educației de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca*, 15 mai 2020 (în curs de publicare).
39. **PEREU, Tatiana.** Consilierea pentru eficiență personală în situații de criză. // În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Probleme ale științelor socioumaniste și modernizării învățământului”*. Chișinău, 8-9 octombrie 2020 (în curs de publicare).
40. SALOME Jacques. *Vorbește-mi ... am atâte să-ți spun*. București: Curtea Veche, 2012, 284 p. ISBN 978-606-588-278-2
41. SĂLĂVĂSTRU Dorina. *Psihologia învățării*. Iași: Polirom, 2009, 228 p. ISBN 973-461-5254
42. SCHMITT Laurent. *Primii pași în psihoterapie*. Iași: Polirom, 2011, 238 p. ISBN 978-973-46-1994-8
43. SCHUTZENBERGER Anne. Anceline. *Exerciții practice de psihogeneologie*. București: Editura Trei, 2014, 108 p. ISBN 978-606-719-212-4
44. SEGALIN Martine. *Sociologia familiei*. Iași: Polirom, 2011, 438 p. ISBN 978-973-46-1995-5
45. YALOM Irvin. *Psihoterapie existențială*. București: Editura Trei, 2012, 605 p. ISBN 978-973-707-691-5
46. ZIGLAR Zig. *Puteți crește copii buni într-o lume negativă*. București: Curtea Veche, 2013, 304 p. ISBN 978-606-588-488-5
47. КУРПАТОВ Андрей. *Конфликты и комплексы*. Москва: Олма, 2013, 242 с. ISBN 978-5-373-00332-2
48. ЛЕВИ Владимир. *Искусство быть другим*. Москва: Книжный клуб, 2013, 382 с. ISBN 978-5-98697-276-3
49. ФРЕЙД Зигмунд. *Введение в психоанализ*. Минск: Попурри, 1997, 602 с. ISBN 985-438-014-9
50. ЧИКСЕНТМИХАЙИ Михай. *Поток*. Москва: Смысл, 2011, 460 с. ISBN 978-5-91671-119-6
51. www.gov.md/sites/default/files/attachments/intr1620.pdf/Hotărârea Guvernului_Cu_privire_la_aprobarea_Strategiei_intersectoriale_de_dezvoltare_a_abilităților_și_competențelor_parentale_pentru_anii_2016-2022
52. www.lex.justice.md/Codul_Educatiei_al_Republicii_Moldova
53. www.lex-justice.md/Codul_Familiei_al_Republicii_Moldova
54. www.unicef.org/moldova/rapoarte/conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului-0

ADNOTARE

Pereu Tatiana

Fundamente pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei

Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2020

Volumul și structura tezei. Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (175 de surse), 11 anexe. În total conține: 123 de pagini text de bază, 20 de figuri și 5 tabele. Rezultatele cercetării au fost publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: eficiență personală, familie, adult, mamă, tată, copil, competență parentală, fundamente pedagogice, consiliere, conflicte, condiții psihopedagogice, relații interpersonale.

Domeniul de studiu: se referă la teoria generală a educației și abordarea necesității elaborării fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei.

Scopul cercetării constă în conceptualizarea, elaborarea și validarea fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei în ipostaza de părinți, prin intermediul consilierii psihopedagogice.

Obiectivele cercetării: examinarea și interpretarea epistemologică a evoluției conceptului și fenomenului de *eficiență personală*; determinarea caracteristicilor definitorii ale eficienței personale; identificarea condițiilor psihopedagogice de formare și promovare a eficienței personale a adulților în cadrul familiei; stabilirea criteriilor și a indicatorilor eficienței personale a membrilor adulți ai familiei; elaborarea fundamentelor teoretico-aplicative și structurarea lor în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*; elaborarea *Programului de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP*; experimentarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în oferirea posibilității de conștientizare și valorificare creativă din punct de vedere pedagogic a *Teoriei eficienței personale/self-efficacy theory* (A. Bandura) și a elaborării fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei; examinarea și descrierea evoluției conceptului și fenomenului de eficiență personală; determinarea caracteristicilor definitorii ale eficienței personale în contextul vieții familiale și a educației copiilor, identificarea condițiilor psihopedagogice de formare și promovare a eficienței personale în cadrul familiei; elaborarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Rezultatele științifice obținute în cercetare rezidă în determinarea și elaborarea fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale la membrii adulți ai familiei, structurate în modelul pedagogic vizat, experimentat și validat în instituția publică de învățământ, ceea ce a contribuit la sporirea adaptabilității familiei și a calității vieții familiei.

Valoarea teoretică a cercetării constă în analiza evoluției conceptului de *eficiență personală*, determinarea aspectelor eficienței personale a adulților în familie, stabilirea căilor de formare a competențelor parentale și conceptualizarea, fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*.

Valoarea aplicativă a cercetării rezidă în determinarea, elaborarea și validarea fundamentelor pedagogice ale formării eficienței personale, structurate în *Modelul pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei*, care poate fi valorificat în practica de educație și consiliere a părinților și a copiilor. Elaborarea și validarea *Programului de consiliere parentală pentru dezvoltarea EP* contribuie la completarea practicilor de formare și educație a persoanei pe parcursul vieții.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în cadrul experimentului pedagogic prin aplicarea *Modelului pedagogic de formare a eficienței personale la membrii adulți ai familiei* și valorificare a programului și strategiilor de consiliere a familiei. Implementarea rezultatelor s-a realizat prin intermediul seminarelor metodologice, consiliilor profesionale, comunicărilor la conferințele naționale și internaționale, a publicațiilor științifice și a activităților practice cu elevii și cu părinții acestora.

АННОТАЦИЯ

Переу Татьяна

Педагогические основы формирования личной эффективности у взрослых членов семьи

Кандидатская диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук,
Кишинэу, 2020

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 175 источников, 11 приложений, 123 страницы основного текста, 20 рисунков, 5 таблиц. Результаты исследования опубликованы в 11 научных работах.

Ключевые слова: личная эффективность, семья, взрослый, мама, папа, ребенок, родительская компетенция, педагогические основы, консультирование, конфликты, психолого-педагогические условия, межличностные отношения.

Область исследования относится к общей теории воспитания, в частности предусматривает необходимость изучения и разработки педагогических основ формирования личной эффективности у взрослых членов семьи.

Цель исследования состоит в концептуализации, разработке апробировании педагогических основ формирования личной эффективности у взрослых членов семьи, посредством психолого-педагогического консультирования.

Задачи исследования: изучение и эпистемологическая интерпретация эволюции концепта и проявления *личной эффективности*; определение характеристик личной эффективности; выявление психолого-педагогических условий формирования и продвижения личной эффективности взрослых в семье: установление критериев и показателей личной эффективности взрослых членов семьи; разработка теоретико-практических основ и их структурирование в *Педагогической модели формирования личной эффективности взрослых членов семьи*; разработка *Программы консультирования семьи, сосредоточенной на формирование личной эффективности взрослых членов семьи*.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в возможности творческой валоризации, с педагогической точки зрения, *Теории личной эффективности/self-efficacy theory* (А.Бандура) и разработке педагогических основ личной эффективности взрослых членов семьи; изучение и описание эволюции концепта и проявления определяющих характеристик личной эффективности в семейной жизни и воспитании детей, выявление психолого-педагогических условий формирования и продвижения личной эффективности в семье; разработка *Педагогической модели формирования личной эффективности у взрослых членов семьи*.

Научные результаты полученные в ходе исследования состоят в разработке педагогических основ формирования личной эффективности у взрослых членов семьи, экспериментальное внедрение которых повысит качество жизни семьи и ее социальной адаптации.

Теоретическая значимость исследования заключается в анализе эволюции концепта *личной эффективности*, определении аспектов личной эффективности взрослых в семье и выявлении направлений формирования родительской компетенции, посредством концептуализации и теоретического обоснования *Педагогической модели формирования личной эффективности у взрослых членов семьи*.

Практическая значимость исследования заключается в разработке и апробировании педагогических основ формирования личной эффективности, структурированных в *Педагогической модели формирования личной эффективности у взрослых членов семьи*, разработке и апробировании *Программы консультирования семьи*, направленной на повышение личной эффективности взрослых и пополнению опыта непрерывного воспитания личности.

Внедрение результатов исследования состоялось посредством педагогического эксперимента по апробированию *Педагогической модели формирования личной эффективности у взрослых членов семьи* и применению стратегий и Программы семейного консультирования. Внедрение результатов исследования осуществлялась на основе обсуждений на методологических семинарах, педагогических консилиумах, научных национальных и международных конференциях.

ANNOTATION

Pereu Tatiana

Pedagogical foundations of self - efficacy training for adult family members

Doctoral thesis in general theory of education, Chişinău, 2020

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 175 titles, 11 annexes, 123 pages of basic text, 20 figures and 5 tables. Research results in 11 scientific papers.

Key words: self – efficacy, family, adult, mother, father, child, parental competence, pedagogical foundations, counseling, psycho-pedagogical conditions, interpersonal relationships.

The field of the study: the general theory of education and the approach to the problem of developing the pedagogical foundations of self – efficacy training for adult family members.

The aim of research consists in determination and elaboration, experimentation and validation of *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members* through psycho-pedagogical counseling.

Objectives of the research: the epistemological examination and interpretation of the concept and the phenomenon of *self-efficacy*; determining the defining features of self-efficacy; identifying the psycho-pedagogical conditions of training and promoting the self-efficacy of adults within the family; establishing the criteria and indicators of personal efficiency of adult family members; elaboration of the theoretical-applicative foundations and their structuring into *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members*; developing a *Family Counseling Program centered on adult self-efficacy*; experimenting with *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members*.

The scientific novelty and originality of the research resides in offering the possibilities of awareness and creative valorization from the pedagogical point of view of *The Theory of self-efficacy* (A. Bandura) and elaborating the pedagogical foundations of self-efficacy for adult family members; examining and describing the evolution of the concept and the phenomenon of self-efficacy; determining the defining features of self-efficacy in the context of family life and child education; identifying the conditions for training and promoting self-efficacy within the family; elaborating *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members*.

The scientific results of the research consists in determination and elaboration of the pedagogical foundations of self-efficacy training for adult family members, which increased the adaptability the family and the quality of family life.

The theoretical significance of the research is supported by the analysis of the evolution of the concept of self-efficacy, determining the defining aspects of self-efficacy of adults within family and identifying reference areas for parental competence, conceptualization and theoretical foundations of *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members*.

The practical value of the work consist in elaboration and validation of the theoretical foundations, structured in the components of *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members*.

The implementation of the scientific results was achieved within pedagogical experiment by applying *The Pedagogical Model of Training the Self-efficacy of adult family members* and capitalizing on the family counselig program and strategies. The implimentations of the results was achieved through metodological seminar, teacher councils, communications at national and international conferences, scientific publications and practical activities with pupils and their parents.

PEREU TATIANA

**FUNDAMENTE PEDAGOGICE ALE FORMĂRII EFICIENȚEI
PERSONALE LA MEMBRII ADULȚI AI FAMILIEI**

531.01 TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar:
Hârtie ofset. Tipar digital
Coli de tipar 1,88

Formatul hârtiei 60×84 1/16
Tirajul 50 ex.
Comanda nr.

Tipografia „Artpoligraf” SRL
str. B. Bodoni, 59, Chișinău,
MD 2005